Alanfogalmak (2. Előadás 2001-09-19)

A jog megjelenése Emberi közösség kialakulásával együtt született maga a jog is => ősközösség

Rabszolgaság korában

A társadalom különböző csoportokra oszlik

A da saddioin kuloniozo esoportokta 0521k Megjelenik az állam -Az állam elkezd törvényeket hozni -Megszabja a társadalmi lét kötelezettségeit

Jogszabályok jelennek meg. Az állam saját működéséhez szükséges törvényeket hoz. Összefoglalva:

Osszefoglalva: Bizonyos tírsadalmi rendszer meghatározott jogrendszerre épül Jog. Állam által alkotott szabály rendszer, amely betartatása állami kényszerre támaszkodik. Jogrendszer: minden állami törvény illetve rendelet.

<u>Jogágaka</u> különböztetünk meg Különböző csoportokra osztják a jogszabályokat Azonos társadalmi és élet viszonyokat szabályozó jogok tartoznak a különböző jogágakba.

13 jogág Alkotmányjog

A legfontosabb jogszabályok vannak benne. -állami szervek feladata és hatásköre

-állami szervek feladata és hatásköre -állampolgárok dapvető jogai -az állampolgárok és az állam közötti viszonyt szabályozza 2. Allami igazgatási jog Közágazgatási jog. Az egyes állami szervek hatáskörét hivatott szabályozni. Az állami szervek illetve az állampolgárok közötti szabályozni. Az állami szervek illetve az állampolgárok közötti viszonyt szabályozza (állam és állami szervek között is)

3. Polgárjog A társadalom vagyoni és személyes viszonyaira vonatkozó iogszabál vok összessége.

jogszanatyok oszessege.

4. Polgári eljárási jog
A polgári peres eljárások lefojtatására vonatkozik (résztvevők jogkőrére van)

5. Büntetőjog
A társadalom védelmét szolgálja

A tarsaadnon veceturet szólganja
6. Büntető eljárási jog
A büntetés-végrebajtás maga.
7. Családjog
A családon belüli vagyoni és személyes viszonyokat szabályozza
8. Pénzügyi jog
A pénzügyi rendszer felügyelete illetve az egymás közötti

viszony 9. Föld jog A föld használatára illetve tulajdonlására vonatkozik 10. Szövetkezeti jog 11. Munka jog

Minden munkaviszonnyal kapcsolatos jogszabály

-szakszervezetek

-üzemi tanács

-uzeini atiacs -országos egyeztető tanács 12. Nemzetközi jog Államok közötti kapcsolatrendszert szabályozza. Az egyes nemzetközi szervezetek jogait is.

nemzetkozi szervezetk jógatt is.

13. Nemzetközi magánjag
A konkrét jogi esetekben ha határon átnyúló vita van akkor el
kell dönteni melyik ország jogrendszere alapján döntik el a vitát,
hol folyik le a jogvita.
Minden jogszabály összeftigg, Vannak átfedések, összeftiggések.

Pl: a polgárjogban is van földhasználatra vonatkozó jogszabály

11. a poganjogota is van istilaszanata vonaktózi jogszabaty Társasági jog: van külön jogág (öszvő) Jogszabály, Állam által alkotott magatartási szabály, amely állami végrehajtásra támaszkodik

Jogszabály felépítése:Nem minden jogszabály épül fel így, de a

jogszabaly tetepítiése; Nem minden jogszabály épül fel így, de a többség igen
 Hipotézis, tényállás vagy feltétel: Azt az élethelyzetet írja le amikor a jogszabálynak érvényesülnie kell
 Rendel kezés: maga a cselekvés. Mít kell tenni, mit lehet, mit tilos. Vágy megenged vagy kötelező vagy tilos; Zájat lehet-kogens (kötelező évrényű)-diszpozitív jellegű (megengedő, nem kötelező)
 Jogkövetkezmén; Altalában negatív (szankció). A törvény nem betartásáért. Pénzügyi, személyi illetve érvénytelenségi szankció (jogszabály nem tölti be a rendeltetését, valamilyen tartalmi probléma van egy szerződésben akkor érvénytelenné válik)
 Ingatlan adásvételi szerződéskekt kötelezőn írásban kell kötni. Bármilyen szerződésben: maguk a jogszabályok - tágabban: a jogalkotó állami szervek
 Ingalkotó állami szervek
 Ingalkotó szervek: Országgyűlés (törvényalkotó)» Kormány

Flérarchia:

Jogalkotó szervek: Országgyűlés (törvényalkotó)=> Kormány
(kormányrendeletet alkot)=> Kormány tagjai (rendelet)=>
önkormányzati képviselői szervezetek
Alá-főlé rendeletségi viszony van közöttük
Minden jogrendszernek az a célja, hogy fedjék le a teljes
jogrendszert és ne legyen ellentmondás a jogszabályok között. A
jogszabályok amennyiben ellentmondasne egymásnak akkor a
felsőbb felülírja a másikat.

Alkotmány; törvények körvénye. Felülbírálja a törvényhozást.
Azonos szánten lévő törvények között fellépő ellentmondás
esetén az alkotmányíróság dőnt.

Jogviszony: minimum 2 alany. Minden jogágnak megfelel egy
jogviszony. Azonos társadalmi viszonyban álló. 2 faita

jogviszony. Azonos társadalmi viszonyban álló. 2 fajti jogviszony –relatív szerkezetű jogviszony: jogviszony minden alany ismert -abszolút szerkezetű: csak az egyik fel ismert. Pl: tulajdonjog => polgárjog szabályozza

polgárijog szabályozza Jogszahály érvénvessége(3 előadás): -arra hatályos jogforrás készítse el (jogalkotó szerv) -megfelelő eljárási rend betartásával készüljön a jogszabály -ha kihirdetésre is kerül -országos szinten (magyar közlöny):

---határozatok

--határozatok
--határozatok
--alsóbb szinten (pénzügyi, munkaügyi):
--önkornámyzat
--a szokásos módon hirdessék ki (szervezeti és működési szabályzatba bele kell tenni)

Jogszabály hatályosság

Jogszabaly hatalyossag
-mikor-medig skire (személy, terület)-hol alkalmazzák

1. Időbeli (mettől meddig)
Ha kihridetik általában hatályba is lép. Ha mégsem akkor
később, meghatározott időpontban lép életbe (nagyobb
törvényeknél), A jogszabályból ki kell derülnie ha később kerül kihirdetésre. Ha sok utalás van rá, akkor a kihirdetéskor hatályba is lép (a kihirdetés napján => már 00:00 h-tól már hatályba is

lép)
Visszamenőleges hatásfokú törvény => ritka mert komoly garancia kell hozzá (akikre vonatkozik ne kerüljenek rosszabb Általában nem szoktak záróhatályt (végét) megállapítani, más

Andardan hein szoktak zaronadatyi (veget) ineganapitain, inas jogszabályokkal hatálytalanítják a jogszabályt. 2. Területi: Magyarország egész területén (országgyűlési, miniszteri rendeletek)

Személyi

tulajdonképpen mindenkire aki itt él és tartózkodik

előfordul, hogy bizonyos népcsoportokra külön törvények vonatkoznak

<u>Tartalma</u>: mindazok a jogok és kötelezettségek amelyek a jogviszonyban résztvevőket megilletik
<u>Tártya</u>: azok amelyekre ezek a jogok és kötelezettségek vonatkoznak.
<u>alamyok</u>: azok a személyek akik a jogviszonyban résztvesznek.
<u>Jogképesség</u>: ha valaki saját nevében jogot szerez vagy saját nevében

kötelezettséget szerez.

Ki lehet jogalany (4. Előadás):

1. Természetes személyek (emberek):
Alapszahály: minden ember jogképes
Cselekvő képesség: Rendelkezik az a bizonyos személy azzal a belátási

képességgel, hogy fel tudia mérni cselekvésének következményeit. kspesseggel, nogy tei tudja merm csetekvesenek következmenyeit. Természetes személyek: -cselekvőképes emberek (18 év főlött) -korlátozottan cselekvőképes (bíróság teheti ezt) 14-18 év között -cselekvőképtelenek csoportja (14 év alatt): jogaik eléggé korlátozottak, törvényes képviselő kell, tudva tudatlanul jogviszonyba kerülnek. 2. Allam mit jogalagny; nem élvez sem előnyt sem hátrányt, rendezhet jogi kérdéseket

reindezhet jogi kertdeseket jogi személy: társaságok, szervezetek (állam elismeri jogi létüket) legyen nevük

legyen célja, tevékenységi terület legyen vagyona => tagságtól elkülönülten RT, KFT

Jogi személyiség nélküli szervezetek, társaságok szerezhetnek jogokat (jogszerzés szempontjából ugyanaz mint a 3. csoport)

nem feltétlenül különül el a vagyona tagok vagyonától =>

BT, KKT, Polgárjogi társaság

ALKOTMÁNYJOG A legfontosabb jog ág. Az állami szervezetek működésével kapcsolatos

Alkotmányiog

Alkorinanyog - Közjog-magánjog Amióta a római jog van, azóta. Tehát demokratikus államok (akkor demokratikus egy állam ha többfelé oszlik a hatalom). Úgy kell felépítení az államot, hogy a hatalmat csoportokra kell osztan. Theát a hatalmi ágakat el kell különíteni.

egfőbb törvény az alkotmány

Legnou ouveni za <u>anomany</u> A<u>llami szervek</u> csoportositása 1. Allamhatalmi szervek végképviseleti, döntéshozó szervek (országgyűlés, önkormányzati képviselőtestület) 2. Allami gazgatási szervek: végrehajtó szervek (kormány, helyi

közigazgatási szervek)

Igazság szolgáltatási szervek: bíróság (függetlenek minden más szervtől) Ügyészség

Egyéb szervek: nem sok lehet általában kettő

Alkotmánybíróság állami számvevőszék (speciális működésük

Köztársasági elnök Sajátos, külömálló hivatal külön feladattal és joggal. Az állami szervek különböző csoportja közül az első kettő felet áll (állam hatalmi szervek, állam igazgatási szervek). Hatalma korlátozott, de valamelyest be tud vatkozni a törvényhozásba.

avatkozni a torvenynozasba Legföbb feladata: -nemzeti egységet fejezi ki -bárki lehet

-35 évet betöltött

-50 képviselő javasolja

--30 szavazati arány kell (ha nem akkor új forduló, ha ezután sem akkor már elég 50%) -5 évre választják meg és egy alkalommal újraválasztható

Hogyan szűnik meg a tisztsége: -ha nem választják meg újra-halálával -ha lemond-ha összeférhetetlenség merül fel

nietui rei Kizáró okok: -nem lehet semmilyen állami szerv tagja -nem folytathat más kereső tevékenységet --kivéve szerzői jogvédelem alá eső tevékenységek (író, műfordító) -tanár lehet

-nem lehet pártvezető testületének tagja (párttag lehet)

-nem fenet parvezet usstutettek taga (partag rehet) -országgyűlés lemondatja => törvényt sért Ártatlanság vélelme őt is megilleti. Tárgyalást az alkotmánybíróság folytathat ellen. Eljárás ellene nem indítható csak ha elkapják vagy ha önként vállalia.

Jogkörei:

Törvények kihirdetése

tanárokat-magas rangú katonai vezetőket (tábornokokat) De az adott szervezet hozzájárulása szükséges. A szervezet előterjeszti a kinevezésre javasolt személyt. A köztársasági elnők csak aláírja. A kinevezést megtagadhatja, visszavonhatja (ha úgy gondolja sérti a

nemzetet) -kitüntetéseket, címeket adományozhat

-kutmeteseket, cimeket adomanyozhat -kegyelmet gyakorolhat -kihirdethet szükségállapotot, hadiállapotot, hadi üzenetet. De csak akkor ha az országgyűlés működése akadályozva van (alkotmánybírákkal egyeztetve, nem önállóan) -ő a hadsereg főparancsnoka

Állam hatalmi szervek 4 évenként van választás => 4 évre szól a mandátum

4 evensen van valasztas => 4 even szoi a manaatum Az országgyűlés alakulása: A köztársasági elnőknek 1 hónappal a választás után alakuló ülést kell tartani. Itt meg kell választani: -3 alelnőkőt-országgyűlés elnőkét-jegyzőket (1 kormánypárti, 1 ellenzéki)

zinoz. -képviseli az országgyűlést-vezet-az üléseket összehívja -koordinálja az országgyűlés munkáját -szavazhat (DE NEM SZOKOTT)

-helyettesítik az elnököt ha valamiért akadályoztatva van -munka

-helyettesítik az elnőkőt ha valamiert akadatyoztatva van -munia megosztás van közőtütik Alakuló ülésen még megválasztják az országgyűlési tagokat. -allandó bizottságok vannak honvédelmi szociális és egészséggigy mezőpazdasági környezetvédelmi -egyeb bizottságok (eseti bizottságok) olajbizottság _megfi gyeléssel foglalkozó bizottságok

Képviselőket választanak a különböző bizottságokba (megvan a szokás Képviselőket választanak a különböző bizottságokba (megvan a szokás hogy melyik párt)
Az alkotmány szabályozza az országgyűlés működését. A parlament belső szabályzata a Házszabály sem az alkotmány nem rendelkezik.
-a bizottságok neve is mutatja hogy mivel foglalkoznak.
-a bizottságok résztvesznek a döntésekben, illetve a törvény előkészítéseben.
Működés:

2. ülészenk van előítva: tavaszi, öszi.

 2 ülésszak van előírva: tavaszi , őszi napig plenáris ülés, a maradék 2 napon a választókörzetbe kell

-az ülésszakon belül rendszeresen össze kell ülniük: eddig hetente 1 szer 3

-Közvetlenül 176 személy kerülhet be a parlamentbe a választók által. -Rozvenenti i 70-széniery kerünte be a pariamentoe a vatasztok ata--Ujabban 3 hetenként üléseznek -Az ülések nyilvánosak, a választókerületen belüli képviselőtől kell belépőt kérni

-Tarthatnak rendkívüli vitanapokat

Mentelmi jog (5. Előadás)

mentesség: nem köti őket az ígéret, pártjának határozata Frakciókat alkotnak, ha nem a frakciónak megfelelően nyomja a gombot, akkor kizárhatják a frakcióból.

Sérthetetlenség: -felelősségre a mandátum lejárta után vonható -ha tetten érik

-na tetten erik -ha a mentelimi és sérthetetlenségi bizottság felfüggeszti a mentelmi jogát (tehát így felelősségre vonható) -általában polgári peres ügyek miatt függesztik fel öket -van hogy ömmaga kéri a felfüggesztést => ezt nem szokták megadni

Országgyűlés

onszágyntes -tőrvényt hozhat -van amiről csak ők hozhatnak törvényt_gazdaság_állampolgári jogokra vonatkozó törvények_a hatalom gyakorlás módjára_a szervek működése Az államigazgatási szerveknek vannak saját jogszabályaik.

Ellenőrzés

<u>EHIENOTZES</u> -bizottságok => adott területen ellenőriznek -a képviselők is rendelkeznek ilyen joggal -az államigazgatási szervek vezetőinek elszámolási kötelezettségei vannak.

Összeférhetetlenség: A képviselő nem dolgozhat más állami szervnél Gazdasági összeférhetetlenség Olyan gazdasági társulás vezetője nem lehet mely többségi állami

Olyan gaztiasigi tarsutas vezenya kentulajdoni.
Sok körben van döntési joga
Valasztás -miniszterelnök -alkotmánybírák -Rádió, TV elnök Ombucman -Nemzetköz jolitikában vesz részt -Hadiállapot
szükségállapot -Népszavazás elindítása -Adók bevezetése

"Temzetközéntők Kénvislelőket helyben szavaz

Szünsegariapói - répszávázás eliminása - Audo bevezetése Önkormányzati képviselőtestület j. Képviselőket helyben szavazzák 1. Települési önkormányzatok-községi - városi 2. Megyei önkormányzatok

Fővárosi önkormányzat-Fővárosi önkormányzat -kerületi önkormányzat Települési -4 évre választják -létszáma nem szabályozott

Feladata kettős
-kötelező feladata kettős
-kötelező feladatok _alapfokú oktatás _alapfokú egészségügyi ellátás
biztosítása _közutak fenntartása _közvilágítás biztosítása _kisebbségi

jogok biztosítása -önként vállalt feladatok (kötelező feladatok hátrányára nem -onkent vallált teladatok (kötelező teladatok hatranyara nem mehet)_település rendezése _közbiztonság megteremtése -Polgármestert nem feltétlenül a képviselők közül kell választani -Közvetlenül a lakosság is választhatja

Feladatkörök saját működését szabályozza

-meghatározza és szabályozza az adókat -önállóan gazdálkodhat a képviselő Csak népszavazással lehet dönteni <u>váj községek alakításáról, szétválásáról, egyesüléséről</u> -több település létrehozhat közös képviselő testületet (közigazgatás

közös lesz)

kozos (esz) Népszavazás -a lakosság kérheti , de meg is akadályozhatja -a lakosság 10-25%-anak kérésére A képviselő testületek létrehozhatnak bizottságokat -összetétele: ne csak képviselőkből álljon

-tosztetetet. ile szak kepytsetonok aljoni -legalább a felének képviselőnek kell lennie -pénzigyi ellenőrző bizottság mindenképp kell -ha igényilk a kisebségek a kisor mindenképp kell kisebbségi ügyekkel foglalkozó bizottság

vannak átfedések Végrehajtó szervek:polgármesteri hivatal: polgármester és a jegyző

telügyeli Megyei jogú városok önkormányzata Kötelező:-áramszállítást meg kell oldani -korház -közszolgáltatások

biztosítása Önként vállalt feladatokat kérni lehet 2 feltétele van -az önként vállalt feladat nem mehet a kötelezők kárára

-az onkent variait reladat nem mehet a kőtelezők kárára -a települési önkormányzat ügyeibe nem szólhat bele => a megyeivel egy színten van jogilag Onkormányzatok: Vagyon:-törzsvagyon:_nem lehet átruházni, elidegeníthetetlen _mobilizálatlan_a kötelező és a vállalt feladatok vagyoni biztosítéka -vállalkozói vagyon:_mobilizálható_átruházható a tulajdon joga Önkormányzatok:

_belektettető <u>Vállalkozói vagyon</u> -népszavazás rendelkezhet felette

Mitől gyarapodhat:

-az állami normatív támogatást nyújt évente -helyi adók -illetékek

-nelyi adox - ilietekek -a személyi jövedelem adó egy része visszavándorol az önkormányzathoz (régen 50%, ma már 5%) -kérhetnek támogatást az önkormányzatok bizonyos feladatokra

Megyei önkormányzat

onkormanyzat a városi őnkormányzatokból 3 fő , ebből 2 bekerül s megyei közgyűlésbe minimum 50 tag a megye lakosságához képest 10000 lakónként legalább 1 Államigazgatási szervek –országos-helyi -kormány (miniszterelnök

minisztériumot

Kormány

alakitja)
Kormányzati szervek
-miniszterelnöki hivatal (98-től kancellária minisztérium lett)_a
kormányrendeleteit számon tartja_a magyar közlönyt szerkeszti_az
állami vagyon nagy része felett gyakorolja a hatalmat_osztályok
jönnek létre a kancellárián belül => kivülről ellenőrzik a

-tanácsadó szervek -országgyűlési biztosok

A kormány hatásköre:-a törvények betartása -jogalkotásrendeletalkotás -törvények végrehajtása Feladatköre:-a társadalom kulturális, szociális, egészségügyi létének

olztosttása -külpolitikai meghatározása -bármely államigazgatási szerv működését, hatáskörét magához vonhatja

Országos szakigazgatási szervek

1. -Minisztériumok -vezetője a miniszter -első helyettese a politikai államtitkár -2 közszolgálati államtitkár -helyette

államtitkárok Országos hatáskörű nem minisztériumi jogállású szervek -kormány felügyelete alatt működő szervek szabadalmi hivatal

-kormany lelugyelete alatt mukodo szervek_szabadalmi niva sattaszikia hivatal "ÁPV Kt. -valamilyen minisztériumi felügyelet alá tartozó szervek _pl: pénzügyminiszter_APEH, Vám és Pénzügyörség 3. Centrális alárendeltségű szervek -települési szinten tevékenykednek, nem avatkoznak bele az önkormányzatok munkájába

omon manyzanon munkajaba

-felügyeleti szervek_tisztiorvosi szolgálat_munkavédelmi felügyelet
-egyéb szervek_rendőrség_munkaügyi központ_honvédelmi és
hadkiegészítő bizottság nadakgszato victokag Szoktak egy-kettő külön venni: -ÁPV Rt. -Gazdasági versenyhivatal => tisztaság felett őrködik Biróságok (6. előadás 2001-10-07)

-biráskodnak_polgári biráskodás_büntető ügyekben járnak el. Közi gargatási biráskodás Teljes mértékben függetlenek bármely állami szervtől. Kizárólagos jogokkal rendelkeznek. Az ítélet mindenkire kötelező.

Felépítés:

helyi bíróságok: (budai, pesti) _majdnem minden peres üggyel foglalkoznak első fokon _az általuk végigvitt ügyekről összesítést küldenek a felsőbb fokú bíróságnak

-megyei bíróságok

tárgyaltak => ítéletet megóvták, jogorvoslatot kértek

ha nem jogerősen zár le egy ügyet akkor a megyeinél lehet

_na nem jogerosen za ne egy úgyet akkor a megyemei tenet fellebbezni -legfelsőbb bíróság _első fokon is tárgyalhat ha az ügyész ide nyújtja be a vádiratot

bírói tanács van

okokból

_oizonyos seetexoen kotieczo az ugywcą jereinete, vedeime (kortátozottan scelekvöképes személy esetén) -jogorvoslathoz való jog ⇒ fellebbezés _lx lehet vele élni _perújrafelvétellel 3x is -áratdanság vélelme: senk sem tekinthető jogsértőnek egészen addig amíg a bírói határozat jogerőre nem emelkedik ⇒ addig ártatlan

törvényesség betartatása

mire teriedien ki a nvomozás

Állami számvevőszék

Vagyonjog

-tárgya: minden birtokba vehető dolog , nem feltétlenül tárgy lehet

Alsószintről:

első fokon foglalkozik ügyekkel. Pl: szerzői jogi ügyek és olyan vagyoni ügyek amelyekben az érték meghaladja az 1 millió forintot

_másodfokon olyan ügyekkel amelyet a helyi bíróságok már

-munkaügyi bíróságok

Bíráskodás alapelvei:

_más tevékenységet nem folytathatnak

eiső tökön 1 bíró + 2 linők (linők = bíró) "másodfokon 3 bíró -nyilvános tárgyalások _bárki bemehet , de tarthatnak zárt tárgyalást is , meghatározott

ártatlan

obiektivitás

Feladatkörök:

Alkotmánybíróság Állami számvevőszék

teljesen független csak saját törvényének kell megfelelni 15 tag: alkotmánybírák: más tevékenységet nem folytathatnak, szakmai elismertség

pártokat is ellenőrzi törvényességi szempontból az ellenőrzi törvényességi szempontból az ellenőrzés során öket is köti a törvény előtte és utána az intézmény helyzetének jelentése

Tulajdonjog
-tulajdonos: alanya bárki lehet

vagy a bíró saját hatáskörébe vonja _másodfokon a megyei bíróságok által nem jogerősen lezárt ügyeit

_nasodrokotta niegyet ortosagok anat izem jogetosen tezatt uj tárgyalja. _frányelveket dolgoz ki _Azonos ügyekben azonos jogszabály alkalmazása és hasonló ftélkezés

-Függetlenség _Bírói rendszer független _Nem folytatnak politikai tevékenységet _nem lehetnek párttagok

mentelmi joguk nincs határozatlan időre nevezik ki őket _natarozatian idore nevezik ki oket _a bírói rendszer felett van az Országos igazságszolgáltatái tanács: gazdálkodást irányít ,a bírákat nevezi ki -társas bíráskodás

az ügyeket manapság késve tárgyaljak első fokon 1 bíró + 2 ülnök (ülnök = bíró)

okokból -anyanyelv használatának joga _mindenkit megillet az aki nem magyar ajkú (Mo.-n tolmács) -védelemhez való jog saját magát is védheti a vádlott _bizonyos esetekben kötelező az ügyvéd jelenléte, védelme

artatan --contra diktorius eljárás elve _a bíróság csak azokat a bizonyítékokat vehetik figyelembe amelyek a tárgyaláson elhangoztak. _Minden fél véleményét egyformán kell figyelembe venni ⇒

<u>Ügyészségek:</u>önállóak Hasonlóság a felépítésben 1. helyi ügyészségek

Letyt úgyeszségek
 Legföbb ügyészségek
 Legföbb ügyészség
Katonai ügyészség hierarchiája hasonló
Centralizált hatalom
 Legföbb ügyész szava a döntő
 a hierarchia nagyon megvan

jogszabályok megsértői ne maradhassanak büntetlenül csak a tényleges elkövetők kerüljenek biróság elé nyomozás törvényességi felügyelete befolyásolhatja a nyomozást

5. bunnets-vegrenajtas teiem teingyeiet
 6. általános törvényeségi felügyelet
 a kormánynál alacsonyabb szinten alkotott jogszabályok
 nem sértenek-e felsőbb jogalkotó szerv jogszabályait.
 Egyéb szervek
 Speciális feladatokat kitnak el

alsóbb szinten is utólagos normakontrol: már érvénybe lévő rendeleteket vizsgál hogy beilleszíhető- e a jelenlegi törvényi hierarchiába (bárki kérheti) a határozatot kihirdetik zimanőszíté

Allam szamvevoszek

– az országgyűlés pénzügyi ellenőrző szerve

– az országgyűlés választja meg

– ott ellenőriz ahol költségvetési pénzek kerülnek
kifizetésre

3 szempontcélszerűség, eredményesség,törvényesség

"Kotelmi jog. Szerzodes jog, Felelosségi jog, Jogalap netku gazdagodás "Öröklési jog - Személyhez fűződő jogok "Személyhez fűződő jogok "Szellemi alkotásokhoz fűződő jogok: Szerzői jogok, Ipari

Polgárjog (<u>7</u>. Előadás 2001-10-24)

valamilyen szellemi termék is

mre terjedjen ki a nyomozás esetleges pólnyomozás maga a nyomozás is feladata országgyűlési képviselő elleni nyomozás lefolytatása hivatalos személyek ellen büntetés-végrehajtás feletti felügyelet

Alkotmánybíróság - 1989-ben alakult

torytamatnas, Szárham etismierbet az alkotmány értelmezése a feladatuk előzetes normakontroll: az országgyűlés által hozott törvények megvizsgálása (kihirdetés előtt) hogy nem sért-e más törvényeket vagy az alkotmányt. Megtehetik ezt

Kötelmi jog:Szerződés jog,Felelősségi jog,Jogalap nélküli

jogvédelem

_ingó, ingatlan dolog (terület illetve a rajta levő építmény) _forgalomképes dolgok

Korlátozottan forgalomképes dolgok :Bizonyos feltételek kellenek hozzá (pl: fegyver) Forgalom képtelen dolgok Nem kerülné bele a körforgásba (folyók, szigetek) -Helyettesíthető dolgok (bármi mással helyettesíthető) Ingó, ingatlan Ingó: - elhasználhatatlan dolgok - a haszonélvező nem kötelezhető a javításra Elhasználható dolgok haszonélvezet: - előfordul örökléskor A haszonélvezőnek kell a fenntartási költségeket állnia. Az öröklésről le Nem helyettesíthető dolgok (műtárgyak) lehet mondani - elajándékozható -Cosztható és oszthatatlan dolgok (jogilag oszthatatlan) Szerződések tartalma; Általánosan: Mindazon jogok és kötelezettségek amik megilletik a tulajdonost. A készpénz nemelhasználható dolog. A lényeg: A rendkivüli költség állása a tulajdoné. A haszonélvező átalakíthatja a haszonélvezet tárgyát, csak növelheti értékét. (A tulajdonos <u>Tulajdonjognak</u> 3 összetevője van:
-rendelkezési jog:_elidegeníthetetlen _zálogba adható _kölcsönt ellenértéket fizet.) Eladás esetén közölni kell a vásárlóval, hogy azon haszonélvezeti jog van. Ladads Secteri Moduli keril vlastilova, logy azon laszonetvezi joy sair. A tulajdonos bármikor eladataji a tulajdont. A rendeltetés szerinti használat ellenőrizhető. Ha lejár a haszonélvezet, akkor a haszonélvezőnek el kell távoznia. A tulajdonos helyett megóvta a haszonélvező a tulajdont, akkor annak a költségeit a tulajdonosnak kell lehet rá felvenni -dolog átadása -használati jog: _hasznait szedheti _csak úgy, ha mások érdekeit nem sérti _csetenként tűrnie kell azt, hogy más használja a tulajdonát -birtoklási jog: a tulajdonos birtokában van a tulajdonának , -köteles átvenni a dolgot normania jog., u drugobos o możenia wa i tulajdon. megengedett eszközőkkel megyédhető a tulajdon. Abban az esetben ha a 3 egyídőben létrejőn akkor a tulajdonjog teljes egészőben megyalősül. Ha csak tulajdonjog => használati jogok (nem rendelkezik vele) Ha a tulajdonos látja, hogy a haszonélvező felhagy a használattal, akkor -meg kell vizsgálnia birtokába veheti tulaidoná szerződéseknél bármit ki lehet kötni egy feltétellel: a másik fél jogok (nem rendeinezia sorr.)

<u>Tulaidonjog megszerzése</u>

1. Nem volt előtte más tulajdonos (nem feltétlenül igaz). beleegyezése. Ha át akarjuk adni a haszonélvezetet másnak, akkor először a tulajdonos él a haszonélvezeti joggal, ha lemond erről, akkor a tulajdonosnak semmi köze hozzá, hogy kinek adja át a haszonélvező a haszonélvezeti jogot Fajtái: Teljesen tiszta tulajdonhoz jutunk (pl: elárvereznek valamit). Fenntartási költségei vannak. másnak Konkrét módon hogyan lehet tulajdonhoz jutni: Személyre szóló, de örökölhető! Átruházás (adás-vétel, csere, ajándékozás)
 a tulajdonjog átszáll egyikről a másikra -tiszta tulajdonjog kell Itt a dolgot a használó birtokolhatja és használhatja, de a hasznait hogy megvalósuljon 2. Árveréssel v. hatósági határozattal való tulajdon szerzés korlátozva élvezeti, csak családi használatra lehet. Ugyanazok a szabályok, mint a haszonélyezetre. 2. Arveresse v hanssig naturozatari van unajtori szerzes Bibirtoklássasi szerzett tulajdonjy Valaki tulajdonát használja X évig és tulajdonosként viselkedik. Meghatározott idő elteltével tulajdonjogot szerezhet. -földterület kapcsán 15 év-lakás 10 év Telki szorgalom földterület- telek ettő földterület – az egyik tulajdonos, a másik a földterület egy részét használja Az adott időszak elteltével igényelni kell. Ahol a tulajdonos Milyen célra?-útszorgalom, átiárás -közmű átvezetésekor – általában víz határidő wniyen cetra'-uszogaton, agiatas -közini dvzeteseköi – ainataton viz ill. egyéb csővek-Pinceszorgalom- csal a másik telekről megközelíthető vagy benyúlik a másikba-víz átvezetése, elvezetése-épület megtámasztásakor-épület szorgalom-ablak és kilátás szorgalom nálatba adia, akkor nem!!! Vállalkozó: nasznátatok adjá, akköl lelnitt. Ha a tulajdonos nem teljesíti a kötelezettségeit, tehát tud róla , de nem reagál. A 10 évnek megszakítás nélkül kell eltelnie. Ha bármit reagál a tulajdonos akkor megszakad a 10 év. Keletkezhet szorgalom törvény szerint – kötelező érvényű Vannak olyanok, amelyek határozattal kötelezőek Gazdátlan javak elsajátítása -elvállalkozót alkalmazhat 4. Gazdatán javak elsajáttasa Ha valaki elhagy valamit akkor a felett bárki jogot formálhat. -Egyesítés: két vagy több tulajdonos tulajdona egyesül => közös tulajdon lesz. Később nem választható szét, speciális szabályok Vannak olyanok, amelyek határozattal kötelezőek Szerződéssel is lehet szorg almat szerezni – pl: szomszédnak van kútja Az ellenértéket egyszer kell fizetni. Elbirtoklással:megszűnés esetei: (szorgalom) -megszűnik a tárgya a szolgalomnak -10 éven keresztül tűrte, hogy akadályozzák Feldolgozás Van egy tulajdonos + a tulajdon => 1 személy aki a tulajdonnal előállit valamit. A régi tulajdonos dőnti el hogy kié lesz a keletkezett dolog. Ha akarja akkor meg kell térfeni a feldolgozási költséget. Ha nem akkor a feldolgozó fizeti ki az -lemondhat róla Megrendelő -közösen szüntetik meg – kezdeményezheti kötelezett felhasználhatia a vállalkozó felé tett ajánlatát Kötelem: Meghatározott személyek között fennálló jogviszony, amelynek anyagköltséget. alapján a kötelezett valamilyen vagyoni szolgáltatás teljesítésére kötelezett és a jogosult követelheti azt a szolgáltatást. Beépítés, ráépítés és túlépítés titoktartási kötelezettség Valaki részben a sajátjára illetve máséra is ráépít
 Idegen anyaggal saját területre, a beépítő megszerzi az anyag Keletkezhet: szerződésből, felelősségi jog alapján Szerződések lapcsolatos szabályok -általános szabályozás szerződések mindegyikére vonatkozó elemek vannak benne unajuonjogan -- Saját anyaggal, de idegen földre építkezik – az épület tulajdonjoga a földtulajdonost illeti meg, persze ki kell, hogy Konkrét szerződésekre vonatkozó szabályok (kb..30) Alásírás előtt javasolt megnézni a konkrét szabályokat, ahány szerződés. nnesse.

A fülépítőt kérik, hogy fizesse meg a tűlépített területet (négyszögöl). Nemcsak a területet, hanem az értékcsökkenést is meg kell fizetni. Vegye meg az egésze. Rontsa le a belógó annviféle szahály amiyireté százary. Szerződés fogalma: Egymással alárendeltségi viszonyban álló személyek joghatást kiváltó akarat nyilatkozata, amely vagyoni érdekek kielégítésére Mindig konkrét esetben döntenek. Sok esetben számít a Szerződés alapjai: bárki aki jogképes korlátlanul köthet. a szerződés tárgya: a szolgáltatás Szolgáltatás ideje: egyszeri – adás-vétel -tartás – járadékszerű szolgáltatások Szolgáltatás oszthatatlan: akkor teljesíti és kész. jóhiszeműség illetve a rosszhiszeműség Pl.: nem tudtam, hogy az enyém Rosszhiszeműség esetében visszaállíthatják az eredeti -epítési-kisertetézési szerző -utazási szerződés(írásban)
 A tipikus szerződések: Melyik értéke nagyobb földterület vagy építmény – váltsa meg a Osztható: pl.: részletekben teljesíti Személyhez kötött vagy nem (kötelezett személyre utal) földerületet
6. Találás-Azon tárgyakra nem vonatkozik, melyek
földrulajdonban vannak. Nagyobb értékre vonatkozik a
tulajdonos nem hagy fel a tulajdonjogával-feltétel
A találó mindent tegyen meg azért, hogy megtalálja az eredeti Tetszőlegses szerződések: v.milyen cselekedetre irányul Nem tetszőleges szerződések: a cselekvéstől való tartózkodás Egyedi: egyedi szol gáltatás Fajlagos: mértékegység szerinti hatása -előállítási franchise Zárt: meghatározott fajtán belül jelölik ki a szolgáltatást. tulajdonost. Az eredeti tulajdonos 1 évig nem jelentkezik. Ingyenes: ajándékozási szerződés Kincslelet: Ezek tulajdonjogát fel kell ajánlani az államnak. Ha az állam lemond, aktor a miénk. Találó díjat szokott az állam meghatározni. Nem alku tárgya. 7. Kisajátítás-Csak az állam, megfelelő feltételekkel – azonnali Visszterhes: szolgáltatásért ellenszolgáltatás jár -marketing meghatározása benne van a szerződésbe Lizing(bérlet vétel) visszerines. szógantaláset erineszőgantatas jai Szerződésjog alapelve: Szerződéskőtés szabadóságának alapelve: mindenki szabadon dönt, hogy köthet szerződést. Ők döntik el, hogy milyen tartalommal kötik a szerződést. Tilos szerződések: Minden olyan szerződés, ahol társadalmi érdekkel kártérítés -csak közcélra lehet elsajátítani ellentétes, gazdasági rend sérelme, törvényellenes Kötelező szerződést kötni: közüzemi szerződések, felelősségbiztosítás, 8 Növedék folytató személy lehe Novedek
 Vadak és halak tulajdonjogának megszerzése
 Termék, termény szaporulat elsajátítása
 Öröklés Kotelező szerződések, előszerződés Ellenszolgáltatás: nem követelhető, ha elévült a szerződés, csak bizonyos mértékig lehet behajtani, fogadásból eredő szolgáltatást nem lehet Kereskedelmi forgalomba került tulajdonok felette Faktoring, követelés vétel(követelés-tartozás átruházás) behaitani. behajtam.
Szerződéses jogviszony fogalma:
Szerződés létrejötte
Szerződés módosítása
Szerződés módosítása
Szerződés tejjesítése, megszegése
Szerződés tejjesítése, megszegése
Szerződés tejjesítése, ráutaló magatartással, szóban, írásban(egyszerű 12. Keresketenia forgatolita került tulajdonjok ferete tulajdonjog megszerzése -jóhiszeműség Pl.: irreálisan olcsó és mégis megvesszük-ellenérték adása -vagyoni kár következik be -az előző közötti ok-okozat Közös tulajdon: Ugyanazon dolgon több személynek van tulajdonjoga. Ajánlatos a tulajdon hányadot megállapítani arányban. Ez alapján Nem érvényes: ha a károsult beleegyezik a károkozásba -ha jogos védelem során keletkezik kár -ha nem felróható a károkozás A kár összetétele: írásbeli forma) minősített írásbeli forma, ügyvédi aláírással, közjegyzői Ajánlatos a tulajdon hányadot megállapítani arányban. Ez állják a köliségeket, hasznot. Ha nem állapodnak meg, akkor egyenlő a hányad. Mindegyike rendelkezik a tulajdonjog 3 egységével: -Birtoklás-Haználat-Rendelkezés Meg kell beszélniük, hogy hogyan használják a tulajdont. ırasoelı iorma, imisonietti irasoeli iorma, ugyveni aiairassai, kozjegyzol okirat, közülvati forma, hüzassági szerződés Kik köthetnek szerződést: meghizott útján (törvényes képviselő alapján)szervezeti képviseletek, jogitgyleti képviselet Szerződéskötés folyamata: a felek akaratukról nyilatkoznak, ajánlattétel, szerződés tartalmának megállapítása, felek aláírása, szolgáltatáskarosur tuajoonaoan e-lehrardt haxozn: vagyonában bekövetkezett kár csökkenésére irányuló költségek -járdack fizetési teher, ha a károsult megsérült Szándékosság-gondatlanság- enyhébb elbírálás, teljes kár megtérítése Több károkoz az okozott kár arányában osztoznak. Objektiv felelősség: károkozón kívül más is felelős lehet. Csak a saiát tulaidoni hánvaddal rendelkezhet szabálv ellenszolgáltatás Csan a sajat ündjuoni itanyatuutai teitueitsekzitei szafatti; Elidbasznáfatt jog: Eladás esetén a tul.társat kell először megkérdezni vásárlási szándékáról -értékesírés nem förténbet A tulajdon fenntartásával kapcsolatos költségeket kell osztaniuk. A szerződést bármikor módosíthatják a szerződő felek(kölcsönösen) A szerzoucs toarmiko indouositacijak a szerzodo retek kotesonisch). Érvénytelenség formái: ha a szerződés semmis, az támadhatja meg, akinek érdeke fűződik hozzá. Megtámadható, ha nagy az aránytalanság a szolg, és az ellenérték között.

A rendkívüli költség is oszlik. (pl.: rongálás)

A telakvali kolség is tözük, (ji., töngalás) A tulajdon egészével való rendelkezés Csak az összes tulajdontárs beleegyezésével rendelkezhetünk felette, Pi: eladásnál Bármikor bárki eladhatja a többieknek a tulajdonhányadát, illetve

megvásárolhatja a többiekét. Csonka" tulaidon

A tulajdon 3 összetevője nem érvényesül – rendelkezési jog Földtulajdoni jog: a földtulajdonos és a háztulajdonos más-más

Lehet ingyen is végezni vagy ellenérték fejében kötött vagy nem. A földhasználat az épület fennállásáig tart. Az épület tulajdonjoga megváltható pl.: öröklődik. A föld tulajdonosa kérheti az elővásárlási jogát a házra.

A fenntartási költségek, a föld rendeltetés szerinti használata a földhasználónak kötelező. A föld tulajdonosa felbonthatja a szerződés - meddig használja

az épület tulajdonosa a földet a lejárt határidő után A föld használója lemondhat a földhasználati jogáról. A föld eladásakor a földhasználó elővásárlási jogával élhet, tehát a föld nem adható el a talpa alól.

Személyhez kötődik. A tulajdon hasznait szedheti a haszonélvező. Meghatározott célra használhatja a tulajdonát a haszonélvező.

-határozatlan időnél megszűnik a haszonélvezet haszonélvező halálakor_ha megsemmisül a haszonélvezet

tárgya Ha a tulajdonos felújítja, akkor újra indul a haszonélvezet

Ha a felek a lényeges körülményekről nem tájékoztatják egymás. Félretájékoztatás esetén is megtámadható, ill. ha kényszer alatt keletkezett

Fel kell szólítani a másik felet, hogy közösen másítsák a szerződés, bíróság előtt kell a szerződést megtámadni, módosítják a szerződést. Szerződés teljesítése: A szerződés szerződésszerűen kell teljesíteni. Szerzodes teljesítése: A szerzodes szerzodesszerűen kell teljesíténi. Meghatározott minőségben, mennyiségben. Ha nincs megadva, akkor a kötelezett telephelyén kell teljesíténi. Határidő: a teljesítés ideje, határnap-kontkét időpont Tágabb időartam: pl: november lagáben szerződés esetén a jogosult bármikor követelheti a szolgáltatást. Vészenebbes szerződés esetén a jogosult bármikor követelheti a szolgáltatást.

Visszterhes szerződések: hónap elején kell teljesíteni. Egyszeri szerződésnél: nincs idő kikötve, bármelyik felkérheti a

solgáltatás teljesítését. énz osztható tehát határidőtől csak közösen lehet eltérni. Határidőn belül kell teljesíteni, 10 hét 1000 Ft részletet kell fogadni.

Szerződésszegés: kötelezett nem teljesíti a szerződést és a másik félnek ebből kára származik, kártérítést kell fizetni, a szerződést teljesíteni kell! Hibás teljesítés esetén kérheti a hiba kijavítását, árleszállítást, kicserélést,

noas erjestes escent kernet a moa apyrmasa, areszamas, areszertes, avítás költségét a kötelezettre terhelik. Szerződés megtagadása akkor, ha tudná teljesíteni, de nem akarja teljesíteni, akkor késedelmi teljesítés szempontjai alapján járunk el vagy ellehetetlenítés eszközével lehet élni.

Szerződést hiztosító mellékkötelezettségek

Szerződés megerősítése: foglaló, kötbér, jogvesztés kikötése, jótállás, tartozás, elismerés
Szerződés biztosítása: dolog és személyi bizt.: zálog, óvadék,

bankgarancia

Szerződés megszűnése: teljesítéskor ugyanaz lesz a jogosult, mint a kötelezett, jogosult vagy a Kötelezett halálával, megszűntetik. kötelezett, jogosult vagy a Kötelezet (Kölcsönösen vagy egyoldalúan felbontják)

Ha a jövőre vonatkozik, felbontják, mintha nem kötötték volna meg a

szerződést. Egyoldalúan: elállnak a szerződéstől (visszamenőlegesen) felmondása

a szerződésnek Elévülési idő- lejártával ált. 5 év.

Tipikus szerződések Adásvételi szerződés: tulajdonjog átruházása pénz ellenében formája: szóban megköthető, ingatlannal kapcsolatos szerződ Tárgya lehet: minden birtokba vehető dolog rződéseket ÍB

Eladó jogai, kötelezettségei: -szerződés kapcsán felmerülő körülményekről(jog, kötelezettség)

-uong atatusa-tulajdonjogát megtartja, amíg a teljes ár nincs kifizetve -jogszavatosság: ne legyen 3. személy joga (közös tulajdon) Vevő kötelezettségei:

-ellenérték megfizetése

e-tietiettek niegitzétése z-szerződéskötés, átruházási költségeinek viselése -joga van a 3. személy felé lévő függőség megszüntetését követelni -nem száll át a tulajdonába, amíg ki nincs fizetve a vételár

- ann. -minta szerinti vétel: nem azt kapjuk meg, amint megnézünk -részlet vétel: részletekben törlesztett, utolsó részlet után száll át a

tulajdonjog -elővásárlási jog: csak írásban max: 5 évre előre -Megtekintésre/próbára vétel: visszavásárlási jog, vételi jog (opció) Csereszerződés:Nem pénz az ellenszolgáltatás, hanem valaminek a tulajdonjoga. Saját dolga tekintetébe eladó a másikkal szemben vevő Vállalkozási szerződés: Van egy megrendelő és egy vállalkozó, aki a megrendelő igénye szerint valamilyen erdenény elérésére vállalkozik. Csak akkor valósul meg, ha megvalósul az eredmény. Meghatározandó: szolgáltatás tárgya, minőség, mennyiség, ellenérték

v<u>aluatkozo:</u> -részletes műszaki- gazdasági adatokkal ajánlatot tesz -munkát, eredmény saját költségen hozza létre -munkát a lehető leghamarabb, leggazdaságosabban be tudják fejezni

megrendelő utasításai szerint kell eliárnia

utasításnál figyelmeztet

-rossz utastiasnai ngyelmeztet -ha kikötik az anyagot, technológiát, akkor azt kell -megrendelő ellenőrizheti -megrendelőt értesíteni a rendkívüli körülményekről

-munkaterületet munkára képes állapotba kell hozni

engedélyek megszerzése

-bármikor felbonthatja a szerződést

<u>Fajtái:</u>
-építési szerződés, egész tevékenységet a vállalkozó végzi

-epriesi szerződés, technológiai, szerelési munkák elvégzése -tervezési szerződés, technológiai, szerelési munkák elvégzése -tervezési szerződés, gazdasági/szellemi termék -kutatási szerződés, kötelező írásban rögzíteni(lehet határozatlanidőre

is) , ha nincs eredmény akkor is járhat díjazás (megállapodások is), i a links efetureny akon is janak utjazás (negariapotakok függyénye) -fővállalkozási szerződés, teljes beruházás megvalósítása -tervezési-művezétési szerződés, tervező felügyeli a tevékenységet -kutatási-fejlesztési eredmények gyakorlati felhasználásária irányuló

szerződés, meghatározott műszaki-gazdasági prototípus létrehozása építési-kísérletezési szerződés, új dolgok kipróbálása

-franchise, műszaki-gazdasági ismeretek átadása (know-val) -értékesítési franchise

-eroamiasi namense -szolgáltatási franchise -Átadó a kizárólagos ismeretanyag birtokosa -átvevő bárki, aki meg tudja valósítani -szerződés tartalmazza az ellenértéket egyszeri nagyobb összeg

állandó díj is kell a franchise royalty alatt

Hzingberiet veet) Bérlet-adásvétel keveréke A lizingbe adó a másik használatába ad valamit. A végén vásárlási

lehetőség hosszabb távra. Min. idő 365 nap. Lizingbe adó csak pénzintézet vagy pénzintézeti tevékenységet

tolytato szemely lenet. Lizingbe vevő bárki lehet. Licence szerződés, hasznosítási szerződés (hasznosító-feltaláló) Koncessziós szerződés, állami dolgot adnak át hasznosításra

Vagyonjog Kártérítési lehetőség: valaki jogellenes magatartás tanúsít

-a károkozó vétkes legyen ,felróható legyen

-vagyoni kár: a valóságban felmerült kár: azaz értékcsökkenés a károsult tulajdonában

veszélyes üzemből eredő kár: gépkezelés, autóvezetés ecselekvőképtelenek, korlátozottak által okozott kár – törvényes

-alkalmazott szövetkezeti tag: munkaviszonyokból adódóan okoznak kárt (intézmény, munkáltató a felelős)

-Állattartók felelőssége: vadállatok, vadon élő állatok -épületekről lehullott tárgyak – az épület fenntartója tulajdonosa a

Öröklés: tulajdonjog változásának formája, alkotmányos jog. A vagyon ne maradjon gondatlan, a családon belül ma kötelezettségek csak az örökség erejéig, temetés kötelezettsége. Örökléssel kapcsolatos illetékek fizetése.

Köteles rész kifizetése: ha nem a közvetlen családtag örököl. A maradék felét követelhetik a gyerekek, házastárs, szülők.

Az örökléshez feltétel is szabható.

Az ofokiesika - -Ági öröklés: Örökösök: - végrendeletben megnevezettek

Urokosok: - vegreneietően megnevezettek -tőrvényes örökösők-az állam Törvényes örökösők: leszármazottak, házastárs(haszonélvezet), szülők, nagyszülők, déd és ükszülők